

Školkovné: drahá sleva nic nevyřešila

Mladá fronta DNES | 16.6.2015 | Rubrika: Titulní strana | Strana: 1 | Téma: Ostatní

PRAHA Nejnovější daňová sleva, takzvané školkovné, vyšla nejméně čtyřikrát draž, než ministerstvo financí počítalo. A problém, který mnohé rodiče trápí, nevyřešila - na drahé soukromé školky to nestačí a dostat dítě do veřejné školky za rozumné peníze není snazší.

MF DNES si od finanční správy vyžádala první čísla, jak lidé loni využívali novou slevu na dani. Stát přišel za loňský rok na daních nejméně o 430 milionů korun, žádost o slevu si přitom spolu s daňovým přiznáním podalo 106 tisíc rodičů. Nejsou v tom započítáni zaměstnanci, kterým dělá zúčtování daně zaměstnavatel. Celková výše využití slevy tak bude výrazně vyšší - odhadem až miliarda korun.

V průměru žádali lidé slevu na školkovné ve výši 4 052 Kč za rok. Mohli přitom chtít slevu až 8,5 tisíce korun na jedno dítě. Z toho je zřejmé, že rodiče nebyli schopni využít slevu celou, anebo dokonce vůbec. Důvod? Už teď jsou slevy na daních (na poplatníka 24 840 Kč, na manželku na rodičovské 24 840 Kč, na dítě 13 404 Kč, na druhé a další dítě ještě víc) tak štědré, že už teď odvádějí nulovou nebo velmi nízkou daň z příjmů. „Poplatník si slevu na dani může uplatnit maximálně do výše daně,“ upřesňuje mluvčí daňové správy Petra Petlachová.

Když Sněmovna zákon loni na podzim schválila, počítalo se s minimálními dopady na rozpočet - ve výši sto milionů. S návrhem na školkovné přišla ještě vláda Petra Nečase, šlo o předvolební slib ODS.

Jaký mělo školkovné smysl? Pro nízkopříjmové rodiče, kteří díky slevám žádné daně z příjmů neplatí, žádný. Pro ostatní je příjemným příspěvkem do domácího rozpočtu. A stát přišel o peníze. „Zavedení školkovného nebylo dost promyšleno, spočítáno a za ty peníze se dalo jinak zahrát více jiné muziky,“ upozorňuje ekonom Daniel Münich z akademického pracoviště IDEA při CERGE-EI.

Podle něj šlo spíše o politické gesto. „Kdyby se tyto peníze bývaly věnovaly na výstavbu chybějících kapacit, mohl být nedostatek míst ve školkách vyřešen už dávno,“ upozorňuje. Počet odmítnutých přihlášek letos přesáhl 50 tisíc. Řada rodičů ovšem podává víc než jednu přihlášku.

Sleva na školky navíc brzy ještě vzroste. Za letošní rok si budou moci rodiče odečíst z daní až 9 200 korun, protože školkovné je navázáno na minimální mzdu k 1. lednu zdaňovacího období. A ta letos vzrostla. Stát tak přijde o další peníze.

Nejbizarnější je, že si stát ani neumí přesně spočítat, o kolik ho daňová sleva připraví. Ve zveřejněném čísle 430 milionů totiž nejsou započítáni zaměstnanci (je jich skoro pět milionů) ani podnikatelé, kterým zpracovává přiznání poradce.

A nová sleva na dani z příjmů má ještě jeden nepříjemný efekt pro stát. Nejenže nedostane část daní z příjmů od rodičů, ale ještě řadě z nich bude muset vyplatit víc na takzvaných daňových bonusech. Ty se vyplácejí, pokud je výše slevy na děti (13 404 Kč ročně při jednom dítěti) větší než daňová povinnost po započtení všech ostatních slev (na poplatníka, na manželku na rodičovské, na školkovné). Jestliže například dnes otec dvou dětí bere 31 700 korun hrubého a má doma manželku bez příjmů, nemusí díky daňovým slevám platit žádné daně. Po zavedení školkovného mu stát dokonce začne několik tisíc vracet. „S tím ale muselo ministerstvo financí při zavedení počítat,“ říká Petr Frisch, daňový poradce Pro Factum Consulting.

Od letošního roku se státem vyplácené bonusy zvýší, protože vzrostly slevy na druhé a třetí dítě. Stát ročně na bonusech vyplatí kolem čtyř miliard korun, jde vlastně o sociální dávku pro rodiny s dětmi.

Školkovné teoreticky mělo sloužit jako úlitba za to, že stát není schopen nabídnout dostatek dostupných předškolních zařízení. Mírně se tak ulevilo rodičům, kteří si mohou dovolit soukromou školku (50 až 100 tisíc ročně; chodí do nich asi deset tisíc dětí). To se však nepodařilo. Kdo se do levné obecní školky nedostal a soukromou školku si dovolit nemůže, má nadále smůlu.

Většina rodičů spoléhá na školky obecní, které obce dotují a které přijdou na pět až sedm tisíc korun ročně (to je méně než maximální sleva na dani). Chodí tam zhruba 350 tisíc dětí, další desetitisíce jsou odmítnuty.

Problém se vyřeší sám Situace s nedostatkem míst ve školkách se však pomalu vyřeší sama. Počet narozených dětí začal v roce 2011 klesat a bude klesat rovněž v dalších letech, protože se rodiči stávají lidé z populačně slabších ročníků.

„Problém s nedostatkem školek tak za patnáct let vyhnil sám jako důsledek nízkého zájmu politiků a neohrabaného fungování státu,“ konstatuje ekonom Daniel Münich. Nová daňová „sleva za umístění dítěte“ byla schválena loni v rámci zákona o dětských skupinách. Ty mají nahradit chybějící školky. Kromě obecních, firemních a soukromých školek se dá sleva uplatnit také na lesní školky, soukromé jesle nebo na péči profesionální chůvy s živnostenským listem.

350 tisíc dětí chodí do obecních školek v České republice.